

ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ УПРАВЛІННЯ ІНТЕРНАЦІОНАЛІЗАЦІЄЮ ПІДПРИЄМСТВА

Данько Т.В., Яковлев В.І.

*Національний технічний університет
«Харківський політехнічний інститут»,
м. Харків*

Одним з важливих факторів забезпечення національного економічного розвитку є міжнародне співробітництво. В цьому контексті особливої ваги набуває здатність вітчизняних підприємств ефективно включатися в міжнародну систему поділу праці та брати участь у міжнародних ланцюгах створення доданої вартості. Як наслідок, протягом останніх десятиліть зросла увага міжнародних дослідників до проблем перетворення підприємств на міжнародні, що в свою чергу уможливило розробку теоретичних засад управління інтернаціоналізацією підприємств.

Незважаючи на появу значної кількості теорій інтернаціоналізації підприємств, залишається недостатньо вирішеним питання, які саме з них можуть бути застосовані найкращим чином в системі управління підприємством. Таким чином, розв'язання цього питання є важливим етапом розробки теоретичних засад управління інтернаціоналізацією підприємств. Існуючі теорії інтернаціоналізації можуть бути умовно поділені на шість груп. До першої належать так звані економічні теорії, які є основоположниками усієї теорії інтернаціоналізації підприємства. До їх складу відносять теорії монополістичної переваги, олігополістичної переваги, локалізації, інтернаціоналізації та еkleктичну теорію міжнародного виробництва. Виробничі теорії ґрунтуються на дослідженні конфліктів між підприємствами, які впроваджують інновації, та підприємствами-послідовниками. До складу фінансових теорій входять теорія валютних зон, теорія Хірша, диверсифікації, реальних варіантів та портфельна теорія. Основним питанням дослідження цієї групи теорій є ефективність інтернаціоналізації. Серед біхевіористських теорій популярною є упсальська теорія інтернаціоналізації, яка моделює етапи розширення міжнародної діяльності підприємств. Наступною є інноваційна теорія, яка базується на дослідженнях О. Андерсена та враховує поетапне підвищення міжнародних компетентностей персоналу. Останньою є група ресурсних теорій, до якої належать теорії потенціалу організації, ресурсного забезпечення діяльності підприємств в умовах інтернаціоналізації.

Проведений аналіз перелічених теорій дозволяє поділити їх з точки зору управління за двома підходами: реактивним та адаптивним. До першого можна віднести економічні, виробничі, фінансові, біхевіористські теорії. Даний підхід не дає відповіді на головне питання, як управляти інтернаціоналізацією підприємства. Інноваційні та ресурсні теорії відносяться до проактивного (менеджеристського) підходу, за допомогою якого можна відстежувати та управляти інтернаціоналізацією підприємства.